

Коренев А. О.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін

та публічного управління

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ORCID: 0000-0001-8611-8998

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК НАПРЯМУ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Анотація. Мета статті полягає у всебічному аналізі адміністративно-правового забезпечення реалізації державної регіональної політики як напряму внутрішньої політики України, з'ясуванні його теоретико-правових засад, структури та функціональних елементів, а також у визначенні шляхів підвищення ефективності публічного управління у сфері регіонального розвитку. У статті здійснено комплексне дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації державної регіональної політики як складової внутрішньої політики України. Визначено, що державна регіональна політика виконує системоутворюючу роль у забезпеченні збалансованого соціально-економічного розвитку, територіальної цілісності та формуванні конкурентоспроможних регіонів. Проаналізовано нормативно-правову основу, яка визначає порядок формування й реалізації державної регіональної політики, її суб'єктний склад, принципи взаємодії та інституційні механізми управління. Особливу увагу приділено Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки як ключовому документу, що задає стратегічні орієнтири політики збалансованого розвитку та просторової інтеграції регіонів. Розкрито проблеми реалізації регіональної політики в умовах децентралізації, воєнних дій і післявоєнного відновлення, серед яких – недостатня узгодженість між державними та місцевими програмами, обмеженість фінансових ресурсів і слабка інституційна спроможність органів публічної влади. Доведено, що ефективність регіональної політики залежить від удосконалення адміністративно-правового механізму, який охоплює нормативно-правові, організаційні, фінансові та контрольні елементи. Обґрунтовано необхідність посилення координації між рівнями влади, підвищення прозорості використання коштів Державного фонду регіонального розвитку, запровадження цифрових інструментів управління та наближення національної системи публічного адміністрування до європейських стандартів. Зроблено висновок, що адміністративно-правове забезпечення державної регіональної політики має розвиватися у напрямі інтеграції з політикою згуртованості ЄС, удосконалення механізмів партнерства між державою, регіонами та громадами, а також формування інституційно стійкої моделі управління, здатної забезпечити відновлення і сталий розвиток регіонів України.

Ключові слова: державна регіональна політика, адміністративно-правове забезпечення, публічне адміністрування, децентралізація, внутрішня політика, регіональний розвиток, публічне управління, правове регулювання, інституційна спроможність, європейські стандарти.

Korenev A. O. Administrative and legal support for the implementation of regional policy as a direction of domestic policy of the Ukrainian state

Abstract. The purpose of the article is to comprehensively analyze the administrative and legal support for the implementation of state regional policy as a direction of domestic policy of Ukraine, to clarify its theoretical and legal foundations, structure and functional elements, as well as to identify ways to increase the efficiency of public administration in the field of regional development. The article carries out a comprehensive study of the administrative and legal support for the implementation of state regional policy as a component of the domestic policy of Ukraine. It is determined that state regional policy plays a system-forming role in ensuring balanced socio-economic development, territorial integrity and the formation of competitive regions. The regulatory and legal framework that determines the procedure for the formation and implementation of state regional policy,

its subject composition, principles of interaction and institutional mechanisms of management is analyzed. Special attention is paid to the State Strategy for Regional Development for 2021–2027 as a key document that sets strategic guidelines for the policy of balanced development and spatial integration of regions. The problems of implementing regional policy in the conditions of decentralization, military operations and post-war reconstruction are revealed, including insufficient coordination between state and local programs, limited financial resources and weak institutional capacity of public authorities. It is proven that the effectiveness of regional policy depends on the improvement of the administrative and legal mechanism, which includes regulatory, organizational, financial and control and analytical elements. The need to strengthen coordination between levels of government, increase transparency in the use of funds from the State Regional Development Fund, introduce digital management tools and bring the national public administration system closer to European standards is substantiated. It is concluded that the administrative and legal support of state regional policy should develop in the direction of integration with the EU cohesion policy, improve partnership mechanisms between the state, regions and communities, as well as form an institutionally stable management model capable of ensuring the restoration and sustainable development of the regions of Ukraine.

Key words: *state regional policy, administrative and legal support, public administration, decentralization, internal policy, regional development, public administration, legal regulation, institutional capacity, European standards.*

Актуальність теми. Державна регіональна політика в Україні посідає ключове місце у системі внутрішньої політики держави. Вона спрямована на забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку, зміцнення територіальної цілісності, підвищення якості життя населення та узгодження інтересів держави, регіонів і територіальних громад. Змістовно ця політика охоплює комплекс заходів державного регулювання, що мають на меті вирівнювання рівнів розвитку регіонів, формування конкурентоспроможних територій і підтримку спроможності місцевих громад до самостійного планування розвитку. Вона визначає просторову логіку функціонування держави, а також виконує стабілізаційну та інтеграційну функції у системі внутрішньої політики.

У сучасних умовах державна регіональна політика набуває особливої ваги через процеси децентралізації, євроінтеграційні прагнення України та необхідність повоєнної відбудови. Саме на регіональному рівні реалізуються більшість державних програм і стратегій, пов'язаних із відновленням інфраструктури, відродженням економіки та підвищенням соціальної стійкості громад. Реформа місцевого самоврядування істотно змінила баланс владних повноважень між центром і територіями, однак процес перерозподілу ресурсів та відповідальності все ще залишається неповним. Крім того, в умовах воєнного стану зростає потреба у гнучких управлінських механізмах, що дозволяють забезпечити оперативне реагування на

виклики безпеки, міграції, втрат виробничого потенціалу та демографічних змін.

Попри наявність нормативної основи й стратегічних документів, реалізація державної регіональної політики стикається з низкою системних проблем. Серед них – фрагментарність правового регулювання, недостатня узгодженість між державними та місцевими програмами, слабка координація між органами влади різних рівнів, нерівномірність соціально-економічного розвитку територій. Значною перешкодою є обмеженість фінансових ресурсів, що спрямовуються на регіональні проекти, а також недостатня прозорість механізмів розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку. Додаткові труднощі створює низький рівень кадрової спроможності органів регіонального управління та відсутність сучасної системи моніторингу результативності такої політики. Отже, проблема підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення регіональної політики потребує комплексного наукового осмислення та вироблення практичних пропозицій щодо її вдосконалення у контексті післявоєнної трансформації України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адміністративно-правового забезпечення реалізації державної регіональної політики перебуває у полі зору багатьох українських науковців, які досліджують її у контексті вдосконалення системи публічного управління та реформування внутрішньої політики держави. Значний внесок у розроблення теоретичних і прак-

тичних засад державної регіональної політики зробили такі вчені, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, Т.О. Коломоєць, А.Т. Комзюк, О.І. Миколенко, О.М. Музичук, А.О. Собакарь, О.С. Юнін та інші. У їхніх працях обґрунтовується важливість формування ефективного адміністративно-правового механізму реалізації державної політики на регіональному рівні, удосконалення нормативно-правового регулювання, чіткого розподілу компетенцій між органами влади та забезпечення балансу між централізацією й децентралізацією управлінських повноважень. Водночас, попри наявні напрацювання, питання визначення сутності, структури та змісту адміністративно-правового забезпечення регіональної політики потребує подальшого комплексного дослідження з урахуванням сучасних воєнних і соціально-економічних викликів.

Тому **мета статті** полягає у всебічному аналізі адміністративно-правового забезпечення реалізації державної регіональної політики як напряму внутрішньої політики України, з'ясуванні його теоретико-правових засад, структури та функціональних елементів, а також у визначенні шляхів підвищення ефективності публічного управління у сфері регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку України, що характеризується трансформацією політичної системи та становленням демократичних європейських інститутів, зумовлює необхідність глибоких змін у сфері публічного управління та формування нових стратегічних орієнтирів державної політики. Визначальним чинником цих процесів виступає пріоритет прав і свобод людини як головної цінності державотворення, що має відобразитися у всіх напрямках внутрішньої політики.

У цьому контексті особливої уваги набуває формування державної регіональної політики, покликаної забезпечити рівний доступ громадян до публічних послуг, якісної освіти, соціального захисту та можливостей розвитку незалежно від місця проживання. Неоднорідність соціально-економічного стану регіонів, відмінності рівня урбанізації, демографічної структури та інфраструктурного

забезпечення створюють значні виклики для ефективної реалізації політики регіонального розвитку.

Серед ключових проблем, що актуалізують потребу удосконалення адміністративно-правового забезпечення регіональної політики, слід відзначити відсутність узгодженої державної стратегії розвитку регіонів, фрагментарність нормативно-правової бази, слабку інституційну спроможність органів місцевої влади, а також переважання ситуативного підходу до вирішення питань територіального розвитку. Ці обставини вимагають науково обґрунтованого удосконалення правових, організаційних і фінансових механізмів реалізації державної регіональної політики як об'єкта адміністративно-правового забезпечення.

Загалом, державна регіональна політика України нормативно закріплена як складова її внутрішньої політики. Вона базується на нормативно-правовій основі, закріпленій у Конституції України, Законах України «Про засади державної регіональної політики», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших нормативних актах, які визначають порядок розроблення й реалізації стратегій розвитку, компетенції суб'єктів публічної влади, принципи взаємодії та партнерства між державою, регіонами і територіальними громадами [1]. Це свідчить про те, що регіональна політика інтегрує функції правового, економічного, соціального, екологічного та безпекового розвитку, поєднуючи зусилля держави й місцевого самоврядування в єдиній системі внутрішньої політики.

Наукові дослідження так само підтверджують, що державна регіональна політика – це не лише управлінська діяльність, а й інструмент державотворення, який забезпечує реалізацію принципів субсидіарності, децентралізації та регіональної солідарності. Так, М. Драна слушно вказує, що адміністративно-правовий механізм формування й реалізації державної регіональної політики є системою нормативно визначених інструментів, які застосовуються органами публічної влади для врегулювання функціонування регіонів в цілому [2].

Важливим у нормативному регулюванні державної регіональної політики є Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, що є базовим програмним документом, який визначає цілі, пріоритети та механізми такої політики у вказаних сфері. Її мета полягає у забезпеченні згуртованості країни, підвищенні конкурентоспроможності регіонів і створенні умов для збалансованого соціально-економічного розвитку усіх територій України. Стратегія розроблена з урахуванням принципів європейської політики згуртованості та положень Закону України «Про засади державної регіональної політики». У ній закладено перехід від адміністративно-територіального підходу до функціонально-просторової моделі, яка орієнтується на використання внутрішнього потенціалу територій, розвиток людського капіталу, підтримку інновацій і сталих форм господарювання. Документ передбачає три стратегічні цілі: підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх територіальної інтегрованості та ефективного врядування, а також формування сталих просторових систем розвитку. Для реалізації цих цілей визначено інструменти державного впливу – регіональні стратегії розвитку, програми секторальної підтримки, Державний фонд регіонального розвитку, проекти регіонального значення та механізми державно-приватного партнерства. Стратегія спрямована на посилення децентралізаційних процесів, розвиток між-муніципального співробітництва, зміцнення фінансової спроможності громад і розбудову ефективною системи моніторингу результатів. У контексті воєнних і післявоєнних викликів її положення залишаються актуальними як нормативно-методологічна основа для оновлення державної політики відновлення та просторової інтеграції регіонів України [3].

Фінансово-економічною основою державної регіональної політики є Державний фонд регіонального розвитку, який функціонує відповідно до статті 24¹ Бюджетного кодексу України. Його кошти спрямовуються на реалізацію інвестиційних проектів, що відповідають цілям державної стратегії та регіональ-

них стратегічних програм [4]. Разом із тим вчені звертають увагу на проблеми недостатнього фінансування, нерівномірності розподілу ресурсів між регіонами, а також на брак прозорості у відборі проектів регіонального розвитку [5].

Важливою складовою адміністративно-правового забезпечення є інституційна система реалізації державної регіональної політики. Відповідно до законодавства, суб'єктами державної регіональної політики виступають Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, а також агенції регіонального розвитку, які створюються як інституції партнерства між державою, бізнесом і громадянським суспільством. Саме ці агенції виконують функції підготовки стратегічних планів, координації проектів і моніторингу їх виконання [6].

Наукові джерела свідчать, що якість адміністративно-правового забезпечення безпосередньо залежить від узгодженості вертикалі управління, ефективності розподілу повноважень відповідних суб'єктів та взаємодії між ними. Деякі вчені слушно зазначають, що децентралізаційна реформа, попри посилення ролі органів місцевого самоврядування, водночас породила нові виклики, пов'язані з необхідністю узгодження державної, регіональної та місцевої політики розвитку, а також раціонального розподілу фінансових ресурсів між рівнями влади з метою забезпечення ефективною реалізації завдань державної регіональної політики [7].

У сучасних умовах реалізація державної регіональної політики ускладнюється воєнними подіями та наслідками повномасштабної агресії Російської Федерації, що логічно вимагає адаптації правових та управлінських механізмів до реалій післявоєнного відновлення. Аналітичні дослідження свідчать, що державна політика регіонального розвитку має враховувати безпековий вимір, підтримку внутрішньо переміщених осіб, відбудову критичної інфраструктури та формування нових територіальних центрів економічного зростання країни [8]. У звітах Європейської Комісії підкреслюється, що Україна повинна орієнтуватися на європейську політику згур-

тованості, інтегрувати стандарти регіонального управління ЄС і зміцнювати інституційну спроможність місцевих органів влади [9].

Державна регіональна політика як об'єкт адміністративно-правового забезпечення виступає системоутворюючим елементом публічного управління, спрямованим на формування цілісної моделі розвитку територій, їх соціально-економічне відновлення та інтеграцію у загальнодержавний простір. Вона охоплює сукупність правових, інституційних та організаційних інструментів, які визначають напрями, принципи та механізми реалізації державних цілей у сфері регіонального розвитку. Зміст цієї політики полягає у створенні нормативно врегульованої системи взаємодії між центральними, регіональними та місцевими органами влади, що забезпечує ефективне управління територіальним потенціалом і збалансований розвиток усіх регіонів держави [2].

У межах адміністративно-правового забезпечення державна регіональна політика ґрунтується на низці ключових складових. По-перше, це нормативно-правова база, яка визначає порядок формування, реалізації та моніторингу політики регіонального розвитку, окреслює компетенцію органів публічної влади та механізми їхньої взаємодії [1]. По-друге, політика спирається на інституційну організацію, що забезпечує координацію діяльності органів влади різних рівнів, а також функціонування агенцій регіонального розвитку як посередників між державою, бізнесом і громадськістю. По-третє, вона реалізується через управлінську діяльність, що включає розроблення, виконання та оцінку стратегій і програм розвитку територій.

Важливою умовою результативності державної регіональної політики є фінансово-економічне забезпечення, зокрема діяльність Державного фонду регіонального розвитку, який акумулює ресурси державного та місцевих бюджетів для реалізації проєктів територіального розвитку. Не менш значущим елементом є система моніторингу та оцінки результатів, що дозволяє визначати рівень досягнення стратегічних цілей і ефективність інвестиційних програм [8]. Участь громадськості та соціальних партнерів у процесах

планування та реалізації політики підсилює її публічність, підзвітність і демократичність [10].

Ключовою характеристикою державної регіональної політики як об'єкта адміністративно-правового забезпечення є її гнучкість і адаптивність, що дає змогу оперативно реагувати на зміни соціально-економічної ситуації, безпекові виклики та потреби післявоєнного відновлення регіонів, водночас зберігаючи узгодженість із загальнонаціональними пріоритетами розвитку. Таким чином, державна регіональна політика постає не лише як об'єкт нормативного впливу, а й як динамічний інструмент формування стійкого та збалансованого розвитку України [9].

Отже, державна регіональна політика як частина внутрішньої політики держави є багатовимірним феноменом, який поєднує управлінські, економічні, правові й соціальні інструменти. Її ефективність залежить від належного адміністративно-правового забезпечення, координації суб'єктів, стабільного фінансування та ефективного моніторингу. Актуальним завданням є вдосконалення законодавчої бази, оновлення стратегічних документів з урахуванням воєнного та євроінтеграційного контексту, а також впровадження цифрових інструментів управління регіональним розвитком [10].

Висновки. Відтак, державна регіональна політика України є системоутворювальною складовою внутрішньої політики держави, яка визначає просторові пріоритети соціально-економічного розвитку, забезпечує територіальну цілісність та сприяє формуванню збалансованого розвитку регіонів. Її адміністративно-правове забезпечення охоплює комплекс нормативно-правових актів, інституційну структуру управління, фінансово-бюджетні інструменти, а також механізми координації, контролю та моніторингу реалізації державної політики. Ефективність функціонування зазначеної системи безпосередньо залежить від узгодженості діяльності центральних і місцевих органів влади, прозорості фінансових процедур, стабільності правового регулювання та спроможності публічних інституцій реалізовувати стратегічні завдання регіонального розвитку.

Основними напрямками вдосконалення адміністративно-правового забезпечення державної регіональної політики мають стати: оновлення законодавчої бази з урахуванням стандартів Європейського Союзу; посилення координаційної взаємодії між рівнями влади; підвищення інституційної спроможності агенцій регіонального розвитку; запровадження прозорих механізмів використання коштів Державного фонду регіонального розвитку;

формування сучасної цифрової системи моніторингу, оцінювання та публічної звітності. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності адміністративно-правового механізму реалізації державної регіональної політики, забезпеченню її комплексної інтеграції у внутрішньополітичну систему держави та створенню передумов для досягнення стратегічних цілей сталого, збалансованого й безпеково орієнтованого розвитку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19>
2. Драна М. Поняття та ознаки адміністративно-правового механізму формування і реалізації державної регіональної політики. *Актуальні проблеми правознавства*. 2025. № 1 (41). С. 187-192. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/2072/2095>
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінет Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50-51. Ст. 572.
5. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Нормативно-правове забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 10-15. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/2259/1/normatyvno-pravove.pdf>
6. Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку: постанова Кабінет Міністрів України від 21 жовтня 2022 р. № 1203 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2022-%D0%BF#Text>
7. Кравець А.Ю., Астахов І.В. Регіональна політика України: проблеми та перспективи. *Політичне життя*. 2024. № 4. С. 44-51 URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/14877>
8. Антонюк М., Цвок Д. Державна регіональна політика України: порівняльне дослідження суміжних понять та концептуальних положень її реалізації. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6395/6335>
9. Regional Policy in the EU: What Ukrainian communities should expect URL: <https://cities4cities.eu/regional-policy-in-the-eu-what-ukrainian-communities-should-expect>
10. Україна демонструє поступ у сфері регіональної політики – оцінка Європейської Комісії за 2025 рік URL: <https://decentralization.ua/news/20159>

Дата першого надходження статті до видання: 24.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.04.2026